

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 130/18

Møtedato: 29.11.2018

Dato: 16.11.2018

Arkivsaknr: 2018/1724

Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 141/1, Internrevisjon, revisjon av opptaksordningen
http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/s_141-17_internrevisjon_-_opptaksordningen_.pdf

Saken gjelder:

Som en del av prosessen med å sentralisere masteropptakene ved UiB er det utarbeidet et forslag til forskrift om opptak til UiB. En felles forskrift er en forutsetning for en felles, sentral saksbehandling av søknadene til masterprogram ved UiB. Universitetsdirektøren legger derfor fram følgende

forslag til vedtak:

1. Universitetsstyret vedtar forslag til Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen. Forskriften trer i kraft 1. januar 2019.
2. Universitetsstyret opphever Studieforskriftens § 4.1.1. (3) og (4) og Reglement for opptak av internasjonale søkere.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

16.11.2018 / Ellen Vikersveen / Svein Jarle Nymark / Ida Fauskanger / avd.dir. Christen Soleim

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Utast til Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen
3. UU-sak 84/18: Forskrift om opptak til master

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
130/18

Møtedato:
29.11.2018

Arkivsaksnr:
2018/1724

Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Forskriften er en del av oppfølgingen av styresak 141/17 (internrevisjonen av lokale opptak). Rapporten fra PwC avdekket områder UiB måtte forbedre; Sikre mindre sårbarhet i opptakene, mer transparens, bedre rutiner, god informasjon til søkere og bedre utnyttelse av studieplassene. Det ble påpekt at en forskrift med felles regler sikrer likebehandling av søkerne, samtidig som spesielle opptakskrav og begrunnede unntak ivaretar faglige hensyn.

I arbeidet ble det klart at det ville være lite hensiktsmessig å utarbeide en forskrift som bare gjelder opptak til masterprogram, siden de samme behovene også gjelder opptak til andre studieprogram. Ideen om en felles forskrift er i tråd med hvordan de fleste andre læresteder har hjemlet sin opptakspraksis.

Forskriften skal suppleres med utfyllende retningslinjer for opptak, og disse vil bli lagt frem som en egen sak for Utdanningsutvalget våren 2019.

Det er lagt vekt på å finne frem til felles minstekrav og regler, som kan gjelde for opptak til alle studieprogram ved UiB. Forskriften skal sikre likebehandling og gi bedre forutsigbarhet for søkerne. I tillegg bør den ikke skille seg for mye fra nasjonale regler eller forskrifter ved sammenlignbare institusjoner. Dette er viktig av hensyn til en fremtidig nasjonal samordning av masteropptak.

Det har vært gjennomført både formelle og uformelle høringsrunder, samt høringsmøter med samtlige fakultet. Overordnet er det bred enighet om innholdet. På de områdene der det er uenighet, er det i forslaget lagt vekt på å velge løsninger som best ivaretar mandatet gitt av Universitetsstyret; Å sikre en transparent, forutsigbar og effektiv prosess, både for UiB og søkere. I dette ligger det også å bidra til å bedre utnyttelsen av studieplassene på masterprogrammene ved UiB.

Sentrale punkt i forskriften

Krav til gjennomsnittskarakter

Det foreslås et felles krav om gjennomsnittskarakter C i opptaksgrunnlaget for opptak til masterprogram, jf. § 2-2 (3) d). Forståelsen av karakteren C er et punkt det har vært uenighet om. Omregningsskalaen er som følger: A=5, B=4, C=3, D=2, E=1. I forslaget som

ble sendt på høring ble det foreslått en streng tolkning satt til 3,0. På bakgrunn av mottatte høringssvar, samt en gjennomgang av hvordan C-kravet forstås ved andre læresteder, blant annet ved Universitetet i Oslo, er denne foreslått satt til 2,50 i karakterpoeng. jf. § 5 -3.

I forskriftens § 5-3 (1) a) er kravet fremstilt som at det blir regnet ut et vektet gjennomsnitt, med to desimaler, av den faglige fordypningen. § 5-3 (2) viser til at omregning til nærmeste hele tall skjer etter ordinære omregningsregler. Dermed skal karakteren C = 3, forstås som 2,50.

Minstekrav for opptak: felles språkkrav

Minstekravet for opptak til all utdanning ved UiB er generell studiekompetanse. Dette innebærer blant annet et felles språkkrav for opptak til utdanning ved UiB. Som hovedregel må søkere dokumentere både norsk- og engelskkunnskaper.

- For opptak til engelskspråklige masterprogram, gis det unntak for krav om norskkunnskaper. Til gjengjeld settes et felles, høyere krav til engelskkunnskaper. Det stilles samme krav til nivå og kompetanse for både norske og internasjonale søkere.
- For studieprogram eller studieretninger som er tospråklige, må søkere enten oppfylle språkkrav som gjelder for norske studieprogram, eller for engelskspråklige studieprogram. Et tospråklig program vil si at studentene kan gjennomføre programmet på engelsk eller på norsk.
- For fremmedspråklige studieprogram, som verken undervises på engelsk eller på norsk, kan egne språkkrav fastsettes i studieplanen.
- Det skal fremgå av de utfyllende retningslinjene for opptak, hvilke program disse unntakene skal gjelde for.

Behandling i Utdanningsutvalget

Forskriften var oppe til drøfting i Utdanningsutvalgets møte 8. november. I utkastet lå det inne et forslag om å beregne karaktergjennomsnitt på alle 180 studiepoeng i bachelorgraden. Bakgrunnen var at dette ville gjøre det enklere for søkerne å forutse hvilke emner som vil ligge til grunn for beregningen av karaktergjennomsnitt. Dette gjelder særlig for søkere med ekstern utdanning, og søkere med utenlandsk utdanning. I disse tilfellene er utplukket av emner som skal legges til grunn i beregningen vanskelig å avgjøre både for saksbehandler og for søkeren. Et enstemmig Utdanningsutvalg gikk imot dette, og det er derfor endret i forslaget som går videre til Universitetsstyret. Det er nå karakterene i den faglige fordypningen som danner grunnlaget for rangering. Hvilke emner dette er, skal det enkelte fakultet vedta, og det skal synliggjøres i studieplanen til programmet. På den måten kan både behovet for faglig kvalitet og transparens for søkeren ivaretas.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Internrevisjonen fra PWC avdekket flere områder for forbedring. Arbeidet som nå gjøres ved Studieadministrativ avdeling for å sentralisere masteropptakene, svarer på noen av de utfordringene som ble avdekket i revisjonen. En felles forskrift for opptak til UiB sikrer at søkere vet hvilke krav som stilles for å bli tatt opp ved institusjonen.

To av fakultetene, Det samfunnsvitenskapelige- og Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet, har meldt at det i enkelte tilfeller kan være behov for å sikre at søkere har et høyere

karakternivå enn minimumskravet skulle tilsi ved opptak til master. Dette begrunnes blant annet med gjennomføring og rekruttering av høyt kvalifiserte søkere. Dette er svært viktige hensyn, men lar seg vanskelig forene med hensynet til samordning nasjonalt og sentralt på UiB. Det blir derfor avgjørende å sikre god rekruttering til studiene fremover. Dette vil øke konkurransen og bedre inntakskvaliteten, ved at de faktiske karaktergrensene for opptak går opp.

Det arbeides parallelt med å samordne masteropptakene nasjonalt. I første omgang i BOTT-samarbeidet, dernest for hele sektoren. For UiB vil samordningen i BOTT være viktig, da mye av mobiliteten blant søkerne går mellom BOTT-universitetene.

16.11.2018 / Ellen Vikersveen/ Svein Jarle Nymark / Ida Fauskanger / avd. dir. Christen Soleim

Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen

Heimel: Fastsett av styret for Universitetet i Bergen med heimel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3-6 og § 3-7, forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad § 2 og forskrift 31. januar 2007 nr. 173 om opptak til høgre utdanning § 1-1 fjerde ledd.

Kapittel 1. Verkeområde

§ 1-1. Verkeområde

(1) Forskrifta gjeld opptak til utdanning ved Universitetet i Bergen til og med masternivå, utanom desse:

- Praktisk-pedagogisk utdanning
- Etter- og vidareutdanning, likevel slik at erfaringsbaserte masterprogram er omfatta
- Spesialistutdanning i odontologi
- Kvalifiseringsprogrammet for tannleger utdanna utanfor EU/EØS
- Fellesgradar
- Studium innan utøvande og skapande kunst
- Norskkurs

(2) Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven), forskrift 15. januar 2017 om opptak til høgre utdanning (forskrift om opptak til høgre utdanning), forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad (mastergradsforskrifta), lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), og dessutan andre nasjonale avgjersler, er overordna denne forskrifta og gjeld føre forskrifta ved eventuell motstrid.

Kapittel 2. Minstekrav for opptak

§ 2-1. Generelle føresegner

(1) Minstekrav for opptak til utdanning som gjev studiepoeng ved Universitetet i Bergen er som hovudregel generell studiekompetanse eller tilsvarende realkompetanse, slik dette er fastsett forskrift om opptak til høgre utdanning, kapittel 2. Det gjeld unntak frå dette for dei utdanningane som er omfatta av kapittel 3 i forskrift om opptak til høgre utdanning.

(2) Søkjarar med utdanning frå land utanfor Norden, må dokumentere at dei oppfyller krav til norsk- og engelskkunnskapar slik dette er fastsett i forskrift om opptak til høgre utdanning, jf. § 2-2.

(3) For opptak til engelskspråklige studieprogram eller studieretningar gjeld ikkje norskkravet i forskrift om opptak til høgre utdanning.

(4) Søkjarar til engelskspråklege masterprogram må dokumentere engelskkunnskapar på høgare nivå med eitt av følgjande alternativ:

- a) Engelsk frå Vg1 i norsk vidaregåande skule (140 årstimar) med karakteren 4 eller betre, eventuelt engelsk som programfag med minimum 140 årstimar.

- b) International English Language Testing Service (IELTS) med minimum overall band score 6.5 poeng.
- c) Test of English as a Foreign Language (TOEFL), minst 90 poeng for Internet-based test (IBT).
- d) PTE Academic Pearson Test of English (PTE), med minst 62 poeng.
- e) Annan dokumentasjon kan godkjennast etter individuell vurdering.
- f) Enkeltstudium kan fastsetje strengare krav til engelskkunnskapar i den aktuelle studieplanen.

(5) Søkjarar til tospråklege program eller studieretningar, må dokumentere språkkunnskapar etter reglane som gjeld for norskspråklege program eller for engelskspråklige program. For framandspråklege masterprogram, som ikkje har undervisning på norsk eller engelsk, kan eigne språkkrav fastsettast i studieplanen.

(6) Fakultetet sjølv kan fastsetje særskilte opptakskrav for opptak til masterprogram.

(7) Retten til opptak kan vere avgrensa av reglar om progresjon og vurderingsgjentak, jf. §§ 4.6 og 6.8 i forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen. Styret kan fastsetje at opptak til studium på nytt, ikkje skal være mogleg.

§ 2-2. Opptaksgrunnlag masterutdanning

(1) For opptak til masterprogram gjeld mastergradsforskrifta § 3, § 4, og § 5 og eventuelle rammeplanar.

(2) Nærare krav til fagleg grunnlag og faglege minstekrav for den enkelte utdanninga blir fastsett i studieplanen, jf. § 2 i mastergradsforskrifta.

(3) For opptak til 2-årig masterprogram etter § 3 i mastergradsforskrifta gjeld følgande:

- a) Opptaksgrunnlaget er ein fullført bachelorgrad eller tilsvarande utdanning.
- b) Søkjarar må dokumentere ei fagleg fordjuping på minimum 80 studiepoeng relevant for studiet dei søker opptak til.
- c) Fakultetet sjølv fastset kva emne ved UiB som inngår i den faglege fordjupinga. Dette skal gå fram av studieplanen.
- c) I heilt spesielle tilfelle kan anna dokumentert kompetanse godkjennast som heilt eller delvis likeverdig med kravet i b), føresett at søkjaren har dei nødvendige faglege føresetnadene for å gjennomføre studiet. Nærare føresegn om kva utdanningar dette kan gjelde for er gitt i utfyllande retningslinjer for opptak til UiB.
- d) Emna som utgjer den faglege fordjupinga, skal ha eit vekta gjennomsnitt på minimum karakteren C eller betre, etter retningslinjene for utrekning av karakterpoeng i § 5-3, og deretter omrekna til heilt tal, etter vanlege avrundingsreglar.

(4) For opptak til erfaringsbasert masterprogram etter § 5 i mastergradsforskrifta skal krav til eventuell fagleg fordjuping og karaktergjennomsnitt fastsettast i studieplanen. Det er krav om minst to års relevant praksis for opptak til erfaringsbaserte masterprogram. Det kan krevjast relevant praksis utover dette, men likevel ikkje meir enn fire år.

(5) Søkjarar til internasjonale gradsstudium som kjem frå land/statar/område utanfor EU/EØS og Sveits må dokumentere tilfredsstillande finansiering, jf. krava i Utlendingslova § 58.

§ 2-3. Opptaksgrunnlag enkeltemne

(1) For opptak til enkeltemne må søkjaren dekke minstekrava for opptak til den utdanninga som emna ein søker opptak til, inngår i. Eventuelle krav om fagleg forkunnskap for emnet må òg dekkast. Opptakskrava kan fråvikast for avtalestudentar som skal ta enkeltemne eller semesterstudium.

Kapittel 3. Realkompetanse

§ 3-1. Realkompetanse

(1) Søkjarar som er 25 år eller eldre i opptaksåret, og som manglar generell studiekompetanse, kan få opptak på grunnlag av realkompetanse, jf. universitets- og høgskulelova § 3-6 (2) og forskrift om opptak til høgre utdanning § 3-1.

(2) For å få tilbod om studieplass må søkjaren dokumentere likeverdige ferdigheiter og kunnskapar som søkjarar som får tilbod om plass etter ordinære rangeringsreglar, jf. kapittel 5 i denne forskrifta.

(3) Nærare reglar om opptak på grunnlag av realkompetanse er fastsette i utfyllande retningslinjer for opptak til UiB.

Kapittel 4. Kvotar og opptaksrammer

§ 4-1. Kvotar og opptaksrammer

(1) Styret sjølv fastset årleg talet på studieplassar for dei enkelte studieprogramma, jf. § 3-7, femte ledd i universitets- og høyskoleloven.

(2) Opptak til studia kan skje på grunnlag av rangering innanfor kvotar. Ein kvote er eit bestemt tal eller ein bestemt del av studieplassane som blir fordelt blant søkjarar som tilfredsstiller nærare bestemte krav.

(3) Kvota blir fastsett i studieplanen.

Kapittel 5. Rangering

§ 5-1. Poengutrekning og rangering av søkjarar til grunnutdanningar

(1) Ved opptak til grunnutdanningar blir søkjarane sine poeng rekna ut og dei blir rangerte etter reglane i kapittel 7 i forskrift om opptak til høgre utdanning.

(2) Realkompetansesøkjarar blir rangerte i forhold til andre søkjarar på grunnlag av ei heilskapleg skjønnsmessig vurdering. Omfanget og relevansen av praksis, utdanning og motivasjon blir vektlagd.

§ 5-2. Generelle føresegner om rangering av søkjarar til studium i lokale opptak

(1) Grunnlaget for rangeringa er den dokumentasjonen som kvalifiserer søkjaren for opptak til eit studium, jf. kapittel 2 i denne forskrifta. Søkjarane blir rangerte på grunnlag av konkurransepoeng.

(2) Dersom ein søkjar har fleire opptaksgrunnlag, blir det grunnlaget som gir gunstigast resultat for søkjaren lagt til grunn.

(3) Ved lik poengsum skal plassen fordelast etter loddtrekning.

(4) Dersom det har vist seg umogeleg å fylle studieplassane på eit studium, kan ein tilby dei ledige studieplassane til kvalifiserte søkjarar fortløpande, utan omsyn til rangeringsreglane elles. Søknader som er mottekne etter fristen, skal rangerast etter søknadsdato.

§ 5-3. Poengutrekning og rangering av søkjarar til 2-årige masterprogram

(1) Søkjarar til 2-årige masterprogram blir rangerte innbyrdes på grunnlag av konkurransepoeng. I konkurransepoenga til ein søkjar kan summen av følgjande poeng inngå:

a) Karakterpoeng: Det blir rekna ut eit vekta karaktergjennomsnitt, med to desimalar av den faglege fordjupinga, jf. § 2-2 (3) b). Vekta til kvar einskild karakter er talet på studiepoeng i det aktuelle emnet.

b) Andre tilleggspoeng: Med utgangspunkt i særlege omsyn som er knytte til enkelte studium, kan det fastsetjast andre poengtypar i studieplanen.

(2) For søkjarar med bokstavkarakterar blir følgjande omrekningsskala nytta som grunnlag for utrekning av gjennomsnittskarakter: A=5, B=4, C=3, D=2, E=1. Ved omrekning skal avrunding skje til næraste heile tal etter ordinære avrundingsreglar. Nærare føresegn om omrekning av karakterar frå andre karakterskalaer er gitt i utfyllande retningsliner for opptak til UiB.

(3) I særskilde tilfelle kan anna utdanning enn den som inngår i det formelle opptaksgrunnlaget, bli teken med i rangeringa. Søknaden blir då rangert etter § 5-5 i denne forskrifta.

§ 5-4. Poengutrekning og rangering av søkjarar til erfaringsbaserte masterprogram

(1) Rangeringsgrunnlag, rangeringsmetode og eventuell bruk av individuell vurdering for erfaringsbaserte masterprogram fastsetjast i studieplanen.

§ 5-5. Rangering av søkjarar som ikkje kan poengutrekast

(1) For kvalifiserte søkjarar som ikkje kan poengutrekast, skal rangeringa gjerast etter ei skjønsmessig vurdering av søkjaren sitt opptaksgrunnlag.

(2) For å få tilbod om opptak blir det kravd likeverdige ferdigheiter og kunnskapar med søkjarar som får tilbod om opptak etter rangering på grunnlag av poengutrekning.

Kapittel 6. Opptak og tilbod på visse vilkår

§ 6-1. Tilbod på visse vilkår

Universitetet kan gi tilbud om studieplass på visse vilkår til søkjarar som ikkje tilfredsstillir heile opptakskravet på det tidspunktet dei får tilbud om studieplass, men som har dokumentert at dei vil dekke kravet før studiestart.

§ 6-2. Generelle føresegner om tilbud og opptak på visse vilkår

(1) Søkjarar som har fått opptak eller tilbud etter føresetnadane gitt i § 6-1 og som ikkje innfrir vilkåra for opptak innan den fristen som er stilt i samband med tilbudet om studieplass, misser retten til studieplass.

(2) Det kan ikkje bli gitt opptak eller tilbud på visse vilkår til søkjarar som ikkje kan dokumentere tilstrekkelege kunnskapar i norsk og engelsk, jf. § 2-1.

(3) Det kan ikkje bli gitt tilbud på visse vilkår til internasjonale søkjarar som må ha opphaldsløyve for å få studieløyve.

Kapittel 7. Felles føresegner om administrative forhold

§ 7-1. Reservert studieplass

(1) Tildelt studieplass kan reserverast til neste gong det er opptak til studiet dersom det ligg føre dokumenterte, tungtvegande grunnar. Det blir normalt ikkje innvilga reservert plass for meir enn eitt år.

(2) Søknad om reservasjon av studieplass må leggjast fram innan tre veker etter at ein har motteke tilbud om studieplass.

(3) Med tungtvegande grunnar er det her meint verneplikt, graviditet, sjukdom, ulukke eller dødsfall i nær familie. Andre tungtvegande grunnar utanfor søkjarens kontroll kan òg gi grunnlag for reservert studieplass. Grunn må dokumenterast med attest frå lege, anna helsepersonell, politi eller tilsvarande.

§ 7-2. Førehandsløfte

Ved dokumentert behov kan det bli gitt førehandsløfte til kvalifiserte søkjarar med poengsum som er lik eller høgare enn medianen ved siste opptak. Nærare føresegn om førehandsløfte gis i utfyllande retningslinjer for opptak til Universitetet i Bergen.

§ 7-3. Fristar

(1) Søknadsfristar for opptak til studium ved Universitetet i Bergen blir kunngjorde. Eigne fristar kan gjelde dersom det gis tilbud om tidleg opptak.

(2) All utdanning, praksis og andre høve som gir grunnlag for opptak, må vere dokumentert ved søknadsfristens utløp. Søkjarane skal ettersende endeleg dokumentasjon på fastsett måte og innan den fristen som er gitt av Universitetet i Bergen.

§ 7-4. Verifisering av dokumentasjon

Universitetet kan krevje at søkjarane legg fram original av dokument som skal liggje til grunn for opptak for å vurdere om desse er ekte, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-7 sjettedde.

§ 7-5. Klage

(1) Enkeltvedtak som er gjorde med heimel i denne forskrifta, kan klagast på, jf. forvaltningslova § 28 til § 32. Klagefristen er 3 veker frå den dagen resultatet av opptaket er offentleggjort, eventuelt 3 veker frå den dagen søkjaren har motteke grunngeving.

(2) Klage på enkeltvedtak i samband med opptak organisert gjennom Samordna opptak, blir handsama av Nasjonal klagenemnd, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-1 sjuande ledd og forskrift om opptak til høgre utdanning § 8-1.

(3) Klager som gjeld opptak etter universitets- og høyskoleloven § 3-6 andre og tredje ledd, blir handsama av Klagenemnda ved Universitetet i Bergen, jf. forskrift om opptak til høgre utdanning § 8-1 andre ledd.

(4) Klage på enkeltvedtak i samband med opptak til studium som ikkje inngår i samordna opptak, blir handsama av klagenemnda ved Universitetet i Bergen, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-1.

§ 7-6. Opptakskomit 

(1) Ved behov kan Universitetet i Bergen utnemne ein sentral opptakskomit .

(2) Opptakskomiteen handsamar etter behov søknadar som krev skjønsmessig vurdering ved kvalifisering, og i særskilde høve ved rangering.

(3) Opptakskomiteen skal som hovudregel setjast saman av eitt medlem fr  kvart fakultet, minst eitt medlem frå det organet som styret nemner opp til   gjennomføre opptaket og minst  in student.

Kapittel 8. Utfyllande reglar

§ 8-1. Utfyllande reglar

(1) Styret, eller det organet styret nemner opp, kan gi utfyllande reglar og retningsliner innanfor ramma av denne forskrifta.

(2) Vesentlege endringar i opptakskrava for eit studieprogram skal vere klart for søkjarane minst eitt år f r dei trer i kraft.

(3) Styret pliktar   opprette overgangsreglar i dei tilfella vesentlege endringar ikkje er gjort kjende for søkjarane i tide.

§ 8-2. Iverksetjing

Forskrifta trer i kraft 1. januar 2019. Oppheva fr  same dato blir:

- Studieforskriftas § 4.1.1. (3) og (4)
- Reglement for opptak av internasjonale søkere

Notat

Til: Utdanningsutvalget

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 8. november 2018

Ephorte:

Bakgrunn

Som en del av UiBs internrevisjon gjennomførte PwC i 2017 en revisjon av lokale opptak ved institusjonen. På bakgrunn av sluttrapporten vedtok Universitetsstyret i 2017 (141/17) at «UiB bør etterstrebe mindre sårbarhet, mer transparens, bedre rutiner, god informasjon til søkere og å intensivere arbeidet med å fylle studieplassene våre». Et viktig tiltak var å se på muligheten for å sentralisere masteropptakene ved institusjonen. Dette arbeidet ble organisert som et prosjekt ledet av SA.

Prosjektets første leveranse er forslag til en felles forskrift om opptak til UiB. Dette er en forutsetning for at masteropptakene skal kunne sentraliseres. Fram til nå har reglene som styrer opptak vært spredt utover mange kilder:

- Lov om universiteter og høyskoler
- Forskrift om krav til mastergrad
- Forskrift om opptak, studier, vurderinger og grader ved Universitetet i Bergen
- Fakultetenes utfyllende regler til forskrift om opptak, studier, vurderinger og grader
- Reglement for opptak av internasjonale søkere til Universitetet i Bergen
- Studieplaner

Et gjennomgående trekk er at de materielle reglene i hovedsak er lagt på et lavest mulig nivå, i studieplanene. Dette fører ofte til at hvert program opererer med nyanser av krav, hvor det i mange tilfeller er vanskelig å forstå om et krav er absolutt eller anbefalt. Prosessuelle regler er i noen tilfeller kjent for søkerne, men kan også eksistere kun i form av saksbehandlerpraksis. Det eksisterer med andre ord ikke noe felles regler for søkere som ønsker å bli tatt opp, dette er i stor grad overlatt til det enkelte fakultet.

På bakgrunn av dette har det gjennom hele 2018 blitt arbeidet med å få på plass en felles forskrift om opptak til UiB som i størst mulig grad definerer et felles sett av kvalifikasjonskrav, rangeringsregler og administrative forhold. Det har vært gjennomført både uformelle og formelle høringer, samt høringsmøter med samtlige fakultet. Disse har på sin side involvert instituttene, og levert grundige og gjennomarbeidete svar. I mange tilfeller har det vært bred enighet om innholdet i forskriften, mens det på andre punkter har blitt uttrykt særlige, lokale behov.

Samtidig har mandatet fra Universitetsstyret vært klart: Prosjektet skal bidra til å fylle studieplassene på utdanningene. Kravene vi stiller til søkere, har en direkte konsekvens for hvor mange potensielle,

nye studenter vi har tilgang til. Dette gjelder både krav til nivå (f.eks. C-krav og krav til språkkunnskaper) og spesifikke krav til faglig fordypning og emner en student må ha for å kvalifisere til enkeltstudier. Det er eksempler på studier der store grupper av eksterne søkere i realiteten er diskvalifiserte fordi de mangler emner som i praksis kun tilbys ved UiB. Slik situasjonen er i dag, risikerer vi at søkere med høyt faglig nivå siles bort som følge av at de mangler slike enkelkrav.

Samtidig som forskriften skal veie flere hensyn mot hverandre, må den oppleves som legitim av alle parter. Når den er vedtatt vil den regulere hvem som kan få opptak til studier ved UiB, og hvordan prosessen skal foregå. Det er derfor viktig at den klarer å gi plass til de spesifikke behovene som i enkelte sammenhenger kan være nødvendige. Forskriften må likevel være noe mer enn en samling av de reglene vi allerede har i dag. Den må også kunne inneholde noen forslag til endringer og standardisering, som svarer til de utfordringene vi har.

Kravet om nivå på bachelorutdanningen (C-krav)

C-kravet er et kompetansekrav som fakultetene praktiserer ved opptak til masterutdanning: Søkere som ikke har karakteren «C» i snitt anses ikke kvalifiserte til å starte på studiet. Beregningen er et vektet snitt på emnene som inngår i spesialiseringen (der A = 5, B = 4, C = 3, D = 2, E = 1).

Kompetansekrav er krav som sikrer at studenten har de nødvendige forutsetninger for å gjennomføre programmet. Kvalitet som går utover dette, sikres best gjennom konkurranse om plassene. I tilfeller der det er flere kvalifiserte søkere enn plasser, er det konkurransen om plassene som hever nivået utover det som er minstekravet for opptak. Et eksempel er det toårige masterstudiet i rettsvitenskap som har poenggrenser på godt over 3,50.

For å sikre et høyt nivå på studentene vi tar opp, bør det derfor jobbes parallelt med rekruttering til masterprogrammene våre. På oppdrag fra fakultetene gjennomfører SA i 2018 en full gjennomgang av studieprogramsidene og nye rekrutteringstekster blir produsert.

Samtlige fakultet er enige om å ha et krav til gjennomsnittskarakter for opptak til master og at denne bør være karakteren C. Utfordringen ligger i at man legger ulike tolkninger til grunn for hvordan karakteren C skal forstås: Skal UiB kreve en «ren C» (3,00) eller strekker C seg ned til 2,50? Praksis ved fakultetene er ulike, men de fleste har valgt 3,00, noe som også er i tråd med det opprinnelige høringsforslaget. Det humanistiske fakultet er unntaket, de forstår karakteren C som tilsvarende 2,50 og ønsker å beholde det. Enkelte program ved Det medisinske fakultet har også operert med 2,50 som grense.

Dilemmaet er at en streng tolkning (3,00) kan gi høyere inntakskvalitet, men reduserer samtidig andelen kvalifiserte søkere og øker risikoen for at plassene ikke fylles. For HF's del kan inntil 20 prosent av dagens kvalifiserte søkere falle fra, om kravet tolkes som 3,00. Fakultetet påpeker også at et skjerpet krav bør bygge på en dokumentert sammenheng mellom karakternivået fra grunnutdanningen og gjennomføring/fracfall på masternivå.

Det er også ønskelig at de kravene vi stiller opp i forskriften, ikke bør skille seg for mye fra kravene som finnes ved andre læresteder vi ønsker å sammenligne oss med. Av breddeuniversitetene i Norge har ingen forskriftsbestemt et felles krav for hele institusjonen som ligger høyere enn 2,50.

På bakgrunn av dette anbefales det at C-kravet forstås som 2,50.

Opptaks- og rangeringsgrunnlag for 2-årig master

Opptaksgrunnlaget for master er gitt av § 3 i *Forskrift om krav til mastergrad*. Kravet er en 3-årig bachelorgrad eller tilsvarende, med en spesialisering av minimum 80 studiepoengs omfang. Den nye forskriften medfører følgelig ingen endringer på dette punktet.

Forslaget til opptaksforskrift ved UiB stadfester fakultetenes rett til selv å bestemme hvilken faglig bakgrunn en søker må ha for å kvalifisere for opptak, inkludert spesifikke fagkrav. Tilbakemeldinger fra fakultetene har trukket fram behov for faglig dybde, men også «verktøyfag» som metode, matematikkemner, etc.

Likevel er det viktig å påpeke at spesialiseringer vil variere fra lærested til lærested, noe som gjør det vanskeligere for eksterne søkere både å forstå hvilke emner de må ha for å kvalifisere for opptak – og å få tatt emnene. For utenlandske søkere forsterkes dette ytterligere. I tillegg er det for en del eksterne søkere en utfordring å identifisere hvilke emner som utgjør spesialiseringen. I andre tilfeller har søkeren flere mulige sammensetninger av en gyldig spesialisering.

Fordi fakultetene selv avgjør hva som skal utgjøre spesialiseringen i en bachelorgrad, varierer dette fra 80 relevante studiepoeng til hele graden. Eksempelvis poengberegner både Det juridiske fakultet, og deler av Det psykologiske og Det medisinske fakultet, søkerne på grunnlag av hele graden fordi hele graden utgjør spesialiseringen.

Utkastet til forskrift som ble sendt på høring inneholdt et forslag der søkere rangeres på alle 180 studiepoeng i graden (og eventuelle nødvendige spesialiseringsemner som er tatt i tillegg). Prosjektet mener at dette er et nødvendig tiltak for å sikre likebehandling av søkerne, og for å gjøre behandlingen av søknadene mer transparent.

Tre av seks fakultet som har kommentert dette punktet, støtter helt eller delvis en slik endring. De fakultetene som er negative til forslaget mener at det kun er nivået i spesialiseringen som sier noe om studentens mulighet til å gjennomføre masterstudiet, og dels handler det om en bekymring for at studenter skal spekulere i å ta «enkle» støttefag for å bedre opptaksmuligheten på

masterprogrammet. Fakultetene som støtter forslaget mener det er et tiltak som kan føre til bedre kvalitet på saksbehandlingen og mindre sårbarhet.

En søker som ønsker å gå videre på masterutdanning etter en fullført bachelorgrad har ikke en ubegrenset frihet til å velge bort viktige fag, til fordel for lette emner. I tillegg til spesialiseringen må hun også ha gjennomført innføringsemner. I tillegg reiser mange studenter utenlands i løpet av studietiden. Til slutt kan fakultetene stille krav til viktige verktøyfag som må være bestått.

Spørreundersøkelsen som sendes ut til alle nye studenter hver høst, der de bl.a. blir spurt om hvordan de opplevde søknadsprosessen, ga i år ganske mange tilbakemeldinger fra nye masterstudenter som mener opptaksprosessen fremstår rotete: Det var vanskelig å finne god og tydelig informasjon om opptakskrav, det var uklart hva som inngår i spesialiseringen og de etterlyser inntakskravene fra forrige opptak.

Dersom vi ser på bachelorgrader avlagt ved UiB fra 2010 og fram til i dag, er det små forskjeller på karaktersnittet på spesialiseringen kontra hele graden. I et utplukk som omfatter ca. 6500 grader er forskjellen i snitt 0,06 (i positiv favør) ved en overgang til å regne på hele graden. De største utslagene er +/- 1,00 poeng, men det er da søkere som ligger i endene av skalaen.

Andre lærested, som UiS og NTNU, rangerer allerede søkerne på alle emner som inngår i graden, og UiO og UiT har uttrykt ønske om å få til en slik overgang. Både med tanke på en nasjonal samordningsprosess og for å sikre likebehandling mellom søkerne anbefales det derfor at UiB forskriftsfester denne modellen.

Krav til dokumenterte språkkrav

I den nye forskriften foreslås det krav om generell studiekompetanse ved opptak til norskspråklige masterutdanninger ved UiB. Dette inkluderer da at søkere må dokumentere norsk- og engelskkunnskaper. For søkere med grunnutdanning fra Norge vil dette i hovedsak være uproblematisk siden dette er krav de allerede har måtte dekke tidligere i løpet. For søkere som har tatt utdanningen i et ikke-nordisk land betyr det at de må dokumentere norskkunnskaper ved opptak. Dette er det av naturlige årsaker mange som ikke har.

Unntaket er masterutdanninger som er engelskspråklige, her kan det gis unntak fra kravet om norsk – men til gjengjeld er engelskkravet skjerpet (tilsvarende karakteren 4 fra førsteklasse i norsk videregående skole). Igjen: Dette fører til at færre internasjonale søkere er kvalifisert, men det skjerpede kravet vil også gjelde norske søkere. Bakgrunnen for forslaget er at søkere trenger et høyere nivå for å kunne gjennomføre et akademisk studium på engelsk. Et slik skjerpet krav praktiseres også ved flere andre læresteder i Norge, bl.a. UiO.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet trekker fram at de har en tredje kategori studieprogram: Tospråklige program hvor undervisningen gis på engelsk, men studenten kan velge å gjennomføre vurderingen på norsk eller engelsk. I slike tilfeller foreslås det at søkere enten må dekke norsk- og engelskkravet, eller et skjerpet engelskkrav.

En siste kategori er fremmedspråk ved Det humanistiske fakultet, hvor undervisningen gis på det språket man studerer (f.eks. tysk og spansk). For å ta høyde for slike tilfeller åpner forskriften for at egne språkkrav kan fastsettes i studieplanen.

Drøfting

Saken legges fram for drøfting i Utdanningsutvalget.